Dva za enega

PETER KOLŠEK

Soba 408
avtor **Martin Turk**
RTV Slovenija
2. 11. 2009
in
Trst je naš
avtor **Žiga Virc**
AGRFT in RTV Slovenija
2. 11. 2009

Sredina slovenska filma – prvi srednjega in drugi kratkega metra – nimata seveda nič skupnega, a šele oba skupaj ponujata komplementarno dolžino celovečerca. Takšna programska kompozicija je torej predvsem praktična (in jo pozdravljamo tudi v primeru kakšne prihodnje ponovitve), hkrati pa je v najbolj elitnem terminu omogočila ogled dveh boljših slovenskih izdelkov iz zadnjega časa; eden od njiju je pravzaprav celo razvpit.

Petdesetminutni igrani film Martina Turka Soba 408 (prav srednja dolžina ga žal veže skoraj izključno na televizijsko prikazovanje) je na letošnjem portoroškem festivalu za najboljši film izbrala žirija publicistk in filmskih kritičark. S tem najbrž ni bilo rečeno, da je to film »za ženske«, ali film, s katerim bi imeli moški težave, ampak samo to, da je pač razmeroma dober film. Posnet črno-belo spominja na stare holivudske melodrame, kar Soba 408 po žanru tudi je, racionalna, tudi asketska naracija pa ga približuje bergmanovski introspektivni psihologiji. V kateri naj bi prišli na dan površnost in praznota ljubezenskih razmerij, vseenost, avtomatizem polaščanja, samevanje v dvojini – in na drugi strani stumulativnost ljubezenskega azila samega po sebi. Hotelska soba ni toliko prostor svobode (ki jo imajo štirje udeleženci erotičnih razmerij itak dovolj), pomembnejša je njena fetišistična razsežnost kot sprevržen ostanek nekakšne romantične idealitete. »Idealno« ljubezensko razmerje med učiteljico Vero (Maja Gal Štromar) in pekom Emilom (Matej Puc) je torej mogoče samo v tej edini hotelski sobi, zunaj socialnih kontekstov. V tem je tudi odgovor na logično vprašanje, zakaj za vraga se morata ljubimca dobivati v hotelski sobi, če pa živi on sam v svojem stanovanju. Gre za erotično zvezo (niti ne seksualno in še manj ljubezensko), ki lahko obstaja samo v tej psihološko omejeni in socialno neobstojni obliki. Turku je uspelo z narativnim minimalizmom (kamor spada tudi srednjemetražni obseg) povedati razmeroma veliko.

***

Drugače je z drugim, komaj sedemindvajsetminutnim filmom Trst je naš!, ki je pravzaprav diplomsko delo Žige Virca. Tudi ta je sicer nabit s pomeni, ampak transparentno pozunanjenimi, v tem kratkem filmčku vse kipi od »akcije«, velikih projektov in še večjih »ideoloških« zastavkov. »Mi smo ponosni borci 9. korpusa NOV Jugoslavije,« so ene prvih besed, ki nas takoj postavijo v epske razsežnosti. Gre za zabavno deziluzijo, ki temelji na mitomanstvu in megalomanstvu. Nosilec obojega je sicer lunatični posameznik (herojska vloga znamenitega Primorca Gojca), toda vanj so položene aspiracije zakasnelih titoistov, jugonostalgikov, razčustvovanih veteranov in otrok, ki nikoli ne odrastejo. Kmet in v prostem času (a ta je v njegovi glavi neomejen) komandant Franc ravna s svojo titovko, ki mu jo je nekoč podaril oče, kot Mojzes s skrinjo zaveze. Tako je mladi avtor iz pristne primorske in tudi nacionalne bolečine (izgubili smo Trst) ustvaril nekaj, kar je hkrati aktualizacija resentimenta in tudi že njegova parodija. To je film, v katerem se smejemo lastni nesrečni usodi, hkrati pa z zadnjimi besedami, da je zdaj, ko smo fiktivno osvojili Trst, »na vrsti Istra«, v polje smešnega pripeljemo tudi ... ve se, kaj.

Da je dodatnega smeha in posmeha vredna nedavna burna reakcija italijanskega zunanjega ministrstva (ki je očitno izgubilo razsodnost že ob naslovu Trst je naš!), je samo veseli dodatek k temu duhovitemu filmu. Gre za bitko, ki je nismo hoteli, a smo jo kljub temu dobili.

SOBA 408 – Maja Gal Štromar in Matej Puc.

PRIZOR IZ FILMA TRST JE NAŠ!, V OSPREDJU LEVO GOJC

Fotografiji Ekipa filma